

Αρχεία εικαστικών καλλιτεχνών και προστασία ψηφιοποιημένου υλικού από πνευματική ιδιοκτησία: : παρόν και μέλλον

1

ΔΡ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΧΙΟΥ

Δικηγόρος Πνευματικών Δικαιωμάτων,
Επιστημονικός Συνεργάτης Τμήματος
Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και
Συστημάτων Πληροφόρησης,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Αρχεία καλλιτεχνών – Προβληματισμοί και
προοπτικές για τη διαχείριση και την προστασία τους
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
23 Μαΐου 2019

Αρχεία Καλλιτεχνών και ψηφιοποίηση υλικού

2

Τεκμήρια (υλικό) που αφορούν τον Καλλιτέχνη

Ψηφιακή Συλλογή
(ψηφιακές απεικονίσεις τεκμηρίων)

Μαρτυρίες προσωπικής ζωής

Καλλιτεχνική παραγωγή

Προσωπικά αντικείμενα
Σημειώσεις
Δημόσια έγγραφα
κλπ.

Υλικοί φορείς
(συνήθως) μοναδικής ενσωμάτωσης:
Ζωγραφικοί πίνακες
Αυθεντικά σχέδια κλπ.

1442 results in the collection

The Potato Eaters, 1885
Vincent van Gogh

Garden with Courting Couples:
Square Saint-Pierre, 1887
Vincent van Gogh

The Langlois Bridge, 1888
Vincent van Gogh

The Sower, 1888
Vincent van Gogh

Sunflowers, 1889
Vincent van Gogh

The Yellow House (The Street),
1888
Vincent van Gogh

The Bedroom, 1888
Vincent van Gogh

Self-Portrait as a Painter, 1887 -
1888
Vincent van Gogh

Wheatfield with a Reaper, 1889
Vincent van Gogh

▶ Πνευματική Ιδιοκτησία (Copyright)

- ▶ Προστατεύει «Έργα» = πρωτότυπα πνευματικά δημιουργήματα λογού, τέχνης ή επιστήμης, συμπ. έργα εικαστικών τεχνών

πρωτότυπο: προσωπική πνευματική δημιουργία του δημιουργού με μοναδικότητα, ατομικότητα ή δημιουργικό ύψος που συνιστά σφραγίδα της προσωπικότητάς του επί του έργου

▶ Δεν προστατεύει:

- Μη πρωτότυπες μαρτυρίες που σχετίζονται ή προέρχονται από τον καλλιτέχνη (πχ. προσωπικό σημείωμα)
- Επίσημα κείμενα (πχ. δελτίο ταυτότητας)

©

Απεικονιζόμενο
έργο
(ζωγραφικός
πίνακας αφ' εαυτός)

©

Απεικονιστικό
(παράγωγο)
έργο

(φωτογραφία που
απεικονίζει πίνακα)

▶ Άλλες δύο αλήθειες για την ΠνΙδ:

▶ Μονοπώλιο εκμετάλλευσης

- ▶ Αποκλειστικό δικαίωμα για αναπαραγωγή, μετατροπή, ψηφιοποίηση έργου και παρουσίαση αυτού στο κοινό / διανομή αντιτύπων του

▶ Περιορισμένης χρονικής διάρκειας

- ▶ Για όλη τη ζωή του δημιουργού και 70 έτη από το θάνατο.
- ▶ Μετά τη λήξη της προστασίας: **κοινό κτήμα / public domain = ελεύθερο δικαιωμάτων και μονοπωλίου χρήσης/εκμετάλλευσης**

1. Απόκτηση δικαιωμάτων επί απεικονιζόμενου έργου ⁶

(δικαιώματα επί ζωγραφικού πίνακα αφ' εαυτού)

2. Απόκτηση δικαιωμάτων επί απεικονιστικού (παράγωγου) έργου

(δικαιώματα επί της φωτογραφίας που απεικονίζει πίνακα)

Αρχεία εικαστικών καλλιτεχνών και έλεγχος επί ψηφιοποιημένου υλικού

1. Δικαιώματα επί απεικονιζόμενου έργου;

Έχουν λήξει
(κοινό κτήμα)

2. Δικαιώματα επί της φωτογραφίας που απεικονίζει πίνακα;

Ισχύουν: μονοπωλιακός έλεγχος χρήσης του εν λόγω απεικονιστικού έργου (φωτογραφίας)

Ενδεχομένως και μονοπωλιακός έλεγχος της ίδιας της απεικόνισης του εικαστικού έργου (αν πχ. απαγορεύεται η φωτογράφιση του τεκμηρίου από χρήστη)

7

Αρχεία εικαστικών καλλιτεχνών και έλεγχος επί ψηφιοποιημένου υλικού: νέα διάταξη

Ευρωπαϊκή Οδηγία 2019/790 της 17ης Απριλίου 2019 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά (DSM Directive)

Άρθρο 14 «Έργα εικαστικών τεχνών που έχουν καταστεί κοινό κτήμα»

τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι, όταν έχει λήξει η διάρκεια προστασίας ενός έργου εικαστικών τεχνών, κάθε υλικό που προκύπτει από πράξη αναπαραγωγής του εν λόγω έργου **δεν υπόκειται σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικά δικαιώματα**, εκτός εάν το υλικό που προκύπτει από την εν λόγω πράξη αναπαραγωγής είναι πρωτότυπο υπό την έννοια ότι αποτελεί προσωπική πνευματική δημιουργία του δημιουργού.

- ▶ Αδυναμία απόκτησης πνευματικών δικαιωμάτων επί απεικονιστικού έργου (πχ. φωτογραφία) εφόσον συνιστά πιστή αναπαραγωγή έργου (πχ. πίνακας) του οποίου η προστασία έχει λήξει
- ▶ Δυνατότητα απόκτησης δικαιωμάτων επί παράγωγου απεικονιστικού έργου εφόσον είναι πρωτότυπο = μη πιστή αναπαραγωγή με δημιουργική συμβολή

- ▶ Ψηφιακές πιστές αναπαραγωγές (=απεικονιστικά έργα) εικαστικών έργων που συνιστούν κοινό κτήμα δεν προστατεύονται από ΠνΙδ. → στόχος, η διευκόλυνση χρήσης και πρόσβασης σε τέτοιο περιεχόμενο
- ▶ «Δημιουργικές» αναπαραγωγές εικαστικών έργων που συνιστούν κοινό κτήμα, προστατεύονται
- ▶ (Ψηφιακές) Πιστές αναπαραγωγές μη εικαστικών έργων και μη προστατευόμενων τεκμηρίων: προστατεύονται
- ▶ Μεταφορά σε εθνικό δίκαιο έως Ιούνιο 2021
- ▶ Αντικίνητρο για (πιστή) ψηφιοποίηση εικαστικών έργων από αρχεία;

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!

11

Theodoros.chiou@iprights.gr